

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 19 Şubat 2026

Sayı: 17139

41308

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Akın GÜRLEK tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

Sayın Bakanın katıldığı bir televizyon programında adalet teşkilatına ilişkin değerlendirmelerinde; hakim ve savcılar ile adalet personeline geniş yer verilmesine karşın, yargının kurucu unsurlarından biri olan avukatlık mesleğine hiç değinilmemiştir. Bu durum, Anayasa'nın 2'nci maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Zira hukuk devleti, yalnızca iddia ve yargı makamlarının değil, savunma makamının da tam anlamıyla var olduğu ve işlev gördüğü bir sistemi zorunlu kılar.

Anayasa'nın 36'ncı maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı, iddia ve savunma makamlarının eşitliğini zorunlu kılar. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına göre "silahların eşitliği ilkesi", tarafların mahkeme önünde sahip oldukları hak ve yükümlülükler açısından tam bir eşitliğin sağlanmasını ve bu dengenin bütün yargılama boyunca korunmasını gerektirir. Anayasa Mahkemesi'ne göre de bu ilke, "davanın tarafları arasında yargılama sırasında usul hükümleri yönünden eşit konumda bulunma, taraflardan birine dezavantaj diğerine avantaj sağlayacak kurallara yer vermeme esasını öngörmekte, davanın tarafları arasında hakkaniyete uygun bir dengenin varlığını gerekli kılmaktadır."

Savunma makamının yok sayılması veya tali unsur olarak değerlendirilmesi, adil yargılanma hakkının özüne aykırı olduğu gibi, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerini de zedeler.

Bunun yanı sıra, tutukluların avukatlarıyla görüşme hakkında "düzenleme boşluğu" bulunduğu ve bu alanda kısıtlayıcı yeni düzenlemeler yapılabileceği yönündeki beyanlar ile avukat-müvekkil görüşmelerinin suç faaliyetleriyle ilişkilendirilebileceği şeklindeki ifadeler, AİHS'nin 17'nci maddesinde düzenlenen hakları kötüye kullanma yasağı kapsamında değerlendirilmelidir. Anılan madde, Sözleşme hükümlerinin, tanınan hak ve özgürlüklerin tahribine veya öngörülenden daha geniş ölçüde sınırlandırılmasına yönelik bir faaliyette bulunma hakkını sağlayacak biçimde yorumlanamayacağını hükme bağlamaktadır. Savunma hakkını kriminalize eden bir yaklaşım, bu madde anlamında hakkın özünü tahribe yönelik bir faaliyet niteliği taşıyabilir.

Ayrıca, AİHS'nin 18'nci maddesi, hak ve özgürlüklere getirilecek sınırlamaların ancak Sözleşmede öngörülen amaçlar için uygulanabileceğini düzenlemektedir. Savunma hakkına yönelik herhangi bir sınırlamanın, kamu güvenliği, kamu düzeni veya suçun önlenmesi gibi meşru amaçlarla sınırlı kalması ve bu amaçlar dışında başka bir gayeye hizmet etmemesi gerekir. Savunma hakkını zayıflatmaya yönelik her türlü düzenleme, Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine ve AİHS'nin 18'nci maddesine aykırılık oluşturabilir.

Yargı Reformu Strateji Belgelerinde "savunma hakkının güçlendirilmesi" temel hedefler arasında sayılmaktadır. Bu kapsamda, Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde (2025-2029), savcılar ve avukatlar arasında silahların eşitliği ilkesinin hayata geçirilmesine yönelik somut hedeflerin belirlenip belirlenmediği, belirlendiyse bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için Bakanlığınızca ne tür çalışmalar yürütüldüğü hususları kamuoyunun aydınlatılması bakımından önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Katıldığınız televizyon programında adalet teşkilatını değerlendirirken, yargının kurucu unsuru olan avukatlık mesleğine neden yer vermediğinizin gerekçesi nedir? Bu durumun, Anayasanın 2'nci maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesi ve AİHS'nin 6'ncı maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ile bağdaşıp bağdaşmadığı konusundaki değerlendirmeniz nedir?
2. Bakanlığınız, savunma makamının adalet sistemi içindeki anayasal konumunu ve işlevini nasıl tanımlamaktadır? Savunma makamını, iddia ve yargı makamlarıyla eşit statüde bir kurucu erk olarak kabul ediyor musunuz?
3. Ceza muhakemesinde iddia makamı (savcılık) ile savunma makamı (avukatlık) arasında "silahların eşitliği ilkesinin" hayata geçirilmesi bakımından mevcut hukuki düzenlemeleri, AİHS'nin 6'ncı maddesi ve Anayasa'nın 36'ncı maddesi kapsamında yeterli görüyor musunuz? Bu konuda herhangi bir düzenleme boşluğu bulunduğunu düşünüyor musunuz?
4. Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde (2025-2029) , savcılar ve avukatlar arasında silahların eşitliği ilkesinin güçlendirilmesine yönelik somut hedefler belirlenmiş midir? Belirlendiyse, bu hedefler nelerdir ve hangi takvimle uygulamaya konulacaktır?
5. Yargı Reformu Strateji Belgelerinde yer alan "savunma hakkının güçlendirilmesi" hedefi kapsamında, silahların eşitliği ilkesinin uygulamada tam anlamıyla hayata geçirilebilmesi için Bakanlığınızca yürütülen çalışmalar nelerdir? Bu çalışmaların AİHS'nin 6, 17 ve 18'inci maddeleri ile uyumu nasıl sağlanacaktır?
6. Tutukluların avukatlarıyla görüşme hakkına ilişkin mevcut hukuki rejimi "düzenleme boşluğu" olarak nitelendirmenizin hukuki dayanağı nedir? Bu alanda yeni bir yasal veya idari düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
7. Planlanan bir düzenleme varsa, bu düzenlemenin AİHS'nin 18'inci maddesi uyarınca meşru bir amaca dayanıp dayanmadığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Düzenlemenin savunma hakkını genişletici mi yoksa kısıtlayıcı nitelikte mi olacağını açıklar mısınız?
8. Avukat-müvekkil görüşmelerinin izlenmesi, kaydedilmesi veya sınırlandırılmasına yönelik Bakanlığınız bünyesinde yürütülen herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır? Varsa, bu çalışmanın hukuki dayanağı nedir ve AİHS'nin 6, 17 ve 18'inci maddeleri ile Anayasa'nın 2 ve 36'ncı maddelerine uygunluğu nasıl sağlanacaktır?
9. Avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle suç isnadıyla karşı karşıya bırakılmalarını veya avukat-müvekkil görüşmelerinin suç faaliyetleriyle ilişkilendirilmesini öngören bir yaklaşımın, AİHS'nin 17'inci maddesinde düzenlenen hakları kötüye kullanma yasağı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususundaki görüşünüz nedir?
10. Son üç yıl içinde savunma hakkının etkin kullanımını ve silahların eşitliği ilkesini güvence altına almak amacıyla Bakanlığınızca yapılan yasal, idari veya yapısal düzenlemeler nelerdir? Bu düzenlemelerin AİHS'nin 6, 17 ve 18'inci maddelerine uygunluğu konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?
11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında geliştirilen "silahların eşitliği" ve "çelişmeli yargılama" ilkelerinin Türk ceza muhakemesi sisteminde tam olarak uygulanabilmesi için Bakanlığınızca yürütülen herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?
12. Avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle soruşturma veya kovuşturmaya maruz kalmalarını önlemek, savunma dokunulmazlığını güçlendirmek ve savcılar ile avukatlar arasında uygulamada ortaya çıkan eşitsizlikleri gidermek için herhangi bir çalışmanız var mıdır? Bu çalışmaların Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ve AİHS'nin 6, 17 ve 18'inci maddeleriyle uyumu nasıl sağlanacaktır?